

Livia-Daniela (Dani) Rockhoff a absolvit Facultatea de Filologie a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. În anul 1990, emigrează în Germania, unde lucrează la firme germane și concerne internaționale. După absolvirea Școlii de Jurnalism la Londra, ea publică în ziare și reviste tipărite și online din Germania, UK, România și Danemarca, fiind o vreme corespondentă la Radio BBC. De șaisprezece ani, este corespondentă de presă în Germania și România a site-ului de știri Hotnews.ro.

Dani Rockhoff e autoarea a trei volume de proză: *Căpșunarii. Povestiri* (Humanitas, 2013), romanele *Iubita mea Mercedes*, *Dezmoșteniții* și a volumului de versuri, *InterZis* (Total Publishing, București - 2018, 2019). Este membră a Uniunii Ziariștilor Profesioniști și a Uniunii Scriitorilor din România.

Dani Rockhoff

FREELANCER

DESPRE MAIDANEZII PRESEI

TOTAL PUBLISHING

Rmomentul vizitării lor-, este evident chiar și în București, care este o reală metropolă, că Germania e foarte puțin prezentă în turismul românesc”, consideră Brunner. „În acest domeniu, pentru Germania se impune nevoia de recuperare, mai ales că, în ceea ce privește colaborările economice germano-române, statisticile indică o poziție de vârf” mai adaugă el.

La întrebarea, dacă el crede că acest tur geografic și turistic poate fi văzut ca o călătorie în timp, în istoria românilor, dar și a germanilor hălăduitori pe aceste meleaguri, el ne răspunde pozitiv și că turiștii germani nu se simt străini în Transilvania, fapt întărit și de păstrarea parțială a denumirilor localităților în ambele limbi, română și germană.

În privința eventualei necesități ca statul german să investească mai mult în restaurarea obiectivelor istorice, de cult și culturale care au aparținut cândva comunităților săsești în Transilvania, Brunner precizează: „Da, deși este un lucru dificil, deoarece această necesitate colidează, la nivel de politică, cu problema rentabilității economice a unor astfel de proiecte”. Cu toate acestea, el vede această necesitate ca izvorând firesc și în legătură cu „datoria morală a Germaniei, în urma groaznicului război”.

CUPRINS

<i>Viața și peripețiile lui Alexis Zorba prin Arhipelagul Freelancer în vremea văzut-nevăzutelor virtuale -</i>	
<i>prefață de prof. dr. Lavinia Betea</i>	7
<i>Cuvânt-înainte</i>	13

PARTEA ÎNTÂI

Impulsul	19
Startul	23
Înapoi la litere	29
Cum am pornit la drum	32
Jurnalismul freelance	35
General journalism	40
Insiderul din Liverpool Station	45
CNN și BBC	48
NUJ și IFJ	52
Marțea cea neagră	54
Observator	58
AGERO	73
Liga LARG	91
Dialogul surzilor	99
Behăitul frumos	108
Jurnaliștii comunitari	112
Maidanezii presei	116
Curierul de Vest, un business <i>cu ochi albaștri</i>	119
Rom2.de, Portalul Românilor din Germania	131
Consultant și piarist	137
Întâlnirea cu exilul	143

Pe unde de radio și BBC	160
Hotnews sau știri la cald	167
Jurnalism freelance în România	178
Jurnalist, autor sau încotro?	187

PARTEA A DOUA – INTERVIURI

Principele Radu la Stuttgart: „Noi suntem creativi și nu întotdeauna serioși, nemții ne învață rigoarea”	195
De vorbă cu Prințul Dimitrie Sturdza, un businessman galant, cu „pantofi fără șirete”	201
Sofian Brașoveanu, episcopul-vicar de Germania, despre ortodoxismul în diaspora, dezbinarea la români și lipsa femeii pe Muntele Athos	209
Emil Hurezeanu, ambasadorul României la Berlin: Prin trecut și „milionul de mesageri români din Germania, ne leagă de această țară și germani un extraordinar patrimoniu comun”	216
Ambasadorul Bogdan Mazuru: „Prin românii din Germania ne ajutam și noi, ca națiune și ca țară”	229
Teodor Baconschi, ministru de externe: „Suntem, din prea multe puncte de vedere, excepționali, în sensul prost al cuvântului”	238
Șeful DRRP, Mihai Gheorghiu, în vizită de lucru în Germania: „Dorim o schimbare de percepție europeană asupra României”	250
„Mama” homosexualilor din Stuttgart cere „toleranță și presă neutră” față de comunitatea gay din România	257
Corneliu Tănase, proprietarul Roaltassib: „Atlassib - Non-stop pe roți în Europa”	262

Interviu cu Fred Zawadzki, medic stomatolog originar din România: „Eu nu cred că orice medic care pleacă din România va avea succes altundeva”	267
De vorbă cu ceasornicarul Ioan Știubei. Meserii cărora le-a stat ceasul	280
Cu Tibi Kosztandi, prin Galeria Kaufhof, puternic lovită de criza Corona. De la Dinea la <i>Pătrunjel</i>	284
Discuție cu arhitectul Dragoș Trică: „Cum am devenit, după 18 ani de așteptare, cetățean german”	290
Conferința germano-română de la Berlin, invitație la privatizările din România. Dialogul președintelui Băsescu cu românii din Germania	299
Jocurile murdare din sport. Interviu cu Jürgen Roth, autorul cărții de investigații „UNFAIR PLAY”, despre Ion Țiriac, Marius Vizer și Gigi Becali	311
De vorbă cu colecționara de artă, Elena Suciu, la Muzeul Central al Șvabilor Dunăreni din Ulm: „Autoportret cu cocoș”	326
„Reportaj cu țara-n ochi” - Cum văd șase jurnaliști germani România turistică	339

IMPULSUL

E ciudat cum o întâmplare îți poate schimba sau defini calea spre viitor. În cazul meu, a fost vorba despre o scurtă proză apărută într-o revistă literară clujeană, sub numele și poza unui coleg de facultate, din anul întâi. Aveam doar nouăsprezece ani, și eu și el. Mie, părinții îmi recomandasera o carieră în medicină, după tradiția lor. Lui, părinții cu titluri universitare îi neteziseră un traseu pe potriva lor. Povestirea se referea la ora de glorie a unui oșean venit la oraș, care „se dă în stambă”, ulterior trântindu-și pălărioara de pământ, în efortul de a-și afirma demnitatea într-un context străin, pe care îl simte ostil și provocator.

Era o povestire reușită, la granița dintre literatură și reportaj. Poza autorului trona deasupra textului: tinerească dar serioasă, cu o ușoară ironie în colțul gurii. Ca o Mona Lisa în varianta masculină, parcă ascunzând un secret. Cel puțin așa am văzut-o eu, pe atunci. Poza mi-a rămas multă vreme în minte, deschizându-mi un alt fel de orizont. Era cel al unui vedetism public, care în zilele noastre se practică din greu pe rețelele de socializare și, în general, în mediul online. Cu toții vrem să ieșim din anonimat, se pare.

În anii '80, a-ți apărea o creație într-o revistă tipărită și, în plus, sub o poză de tânăr de 19 ani, era o performanță greu de închipuit și nu la îndemâna oricui. Probabil că în subconștient mi-am dorit și eu, începând de atunci, o astfel de reușită. Eram o studentă la fel de bună, la unele materii

chiar mai bună ca fiul rectorului Universității din Cluj. Eram însă, oare, și talentată la scris? Scrierile mele din acea vreme se mărgineau la analize de texte, comentarii, lucrări pentru examene și, la final, o lucrare de diplomă în limba engleză. Aceasta, pe lângă aspectul ei teoretic și interpretativ, reclama și creație, în sensul aducerii unui punct de vedere nou.

Pe atunci fiind la modă structuralismul, m-am avântat într-o codificare algebrică a romanului polițist clasic, în descoperirea unui *pattern*, după cum o făcuse Tzvetan Todorov, pe basmul rusesc. După cum teoretiza, la modul general, John Cawelti, - în cartea sa apărută la Chicago, *Adventure, Mystery and Romance* -, cu privire la narațiunile concepute pe structuri standardizate, „de formulă”, reprezentative pentru „cultura de masă”. Scriind această lucrare de peste șaptezeci de pagini, mi-am dat seama cât efort de documentare, câtă ingeniozitate de limbaj și câtă creativitate se cer, pentru a rezulta ceva interesant și original.

În anii 1980 nu existau computere, cel puțin nu de uz propriu și nu în facultăți. Lucrările de diplomă se scriau de mână, fiind ulterior bătute la mașină de o dactilografă, deoarece mașinile de scris erau interzise populației de rând. Totul se scria de mână, litera tipărită fiind supusă controlului și cenzurii. Presa, la fel. În liceu și în studenție, nu am citit ziare decât absolut ocazional. În fond, în *Scântea* și alte asemenea publicații de pe vremea lui Ceaușescu, ce să citești? Ce să citești și să nu fie ca în presa de ieri, de alaltăieri și parcă dintotdeauna, de când te-ai născut?

În copilărie, așteptam săptămânal o revistă groasă și colorată, *Pif Gadget*, la care tata se abonase cu mari intervenții la poștă. Șefa poștei îi fusese pacientă, o tratase

de o formă severă de hepatită. Doar două abonamente se dădeau pe oraș și costau 442 de lei. Opt lei cincizeci costa un număr cu benzi desenate și eroi, dintre care cei mai tari erau Pif le chien, Rahan, Docteur Justice. Revista venea împachetată în folie de plastic, deoarece conținea și o surpriză, un gadget. Era o figurină sau ceva de montat, cu care îți băteai capul, apoi savurai victoria reușitei și că aveai o jucărie în plus, cu care să te lauzi prietenilor.

O dată, gadget-ul a fost o punguță cu semințe de plante pe care să le sădești, să le crești, să le tai micile frunzulițe verzi, ca de trifoi și să le presari pe o felie de pâine cu unt. Îmi aduc aminte că n-au fost grozave la gust, însă era pentru prima dată când m-am ospătat cu ceva semănat chiar de mine. Era un preambul copilăresc la ecologismul de azi, de care în România comunistă nu știa nimeni. Nu avea de ce să știe, poluarea nu-și luase în așa hal avânt.

La vremea aceea, *Pif* însemna Vestul. Era un loc minunat unde puteai ajunge doar răsfoind paginile în care detectivul Ludovic, calul Horace, Arthur le Fantôme și Léo, animalul roșcovan cu creastă punk, își făceau de cap. *Glop!* suna în capul meu. *Glop-glop! Pas glop!* Erau sunetele scoase de cățelul Pifou, intrat ceva mai târziu în familia Pif. Pe Pifou îl înțelegeam repede, ca mic copil: acesta își exprima doar onomatopeic acordul sau dezacordul față de ceva. Pentru a citi „bulele” cu dialoguri, trebuia să depun ceva mai mult efort. Însă așa am învățat să citesc în franceză, pe care n-o voi fi studiat niciodată la școală, însă care mi-a folosit inclusiv ca profesoară repartizată la sat. *Glop-glop-glop!* În anii 1970 și 1980, *Pif Gadget* era un adevărat fenomen de presă, cu vânzări săptămânale de sute de mii de exemplare, uneori trecând peste un milion. Săptămânalul a

disparut din chioșcuri în 1993, pentru a reapărea, sub formă lunară, în vara lui 2004. *Pif Gadget* a fost ucis de criza financiară din 2008, societatea care edita revista intrând în faliment la 15 ianuarie 2009. *Pas glop!*

Mai târziu, mă delectam cu *Paris Match*, o revistă ilustrată franțuzească, în stilul *Life*-ului american. O primea împrumut mama, de la o doamnă al cărei fiu fugise în străinătate și trimitea pachete, când și când. În rest, mai răsfoiam reviste literare și almanahuri, care însă nu-mi puteau egala foamea de cărți. Poate că am fost singura viitoare ziaristă care, până la treizeci de ani, n-a citit, decât strict ocazional, ziare. Nu le-am citit, însă le-am mâncat. În copilăria fragedă, când eram apostrofată pentru vreo șotie, mă bosumflam și îmi umpleam gura cu un ghemotoc făcut dintr-o foaie de ziar. Astfel îmi exprimam refuzul de a mai comunica, iar gustul hârtiei îmbibate cu plumbul literei tipărite, dacă fac un mic efort, mi-l amintesc și acum. Cum s-ar zice: și presa e o chestie de gust!

Presa socialistă era însă plină de minciuni. Dacă n-aveai treabă cu anunțurile publicitare, cu cele venite de la poliție sau cu rubrica de sport, „făurirea societății socialiste multi-lateral dezvoltate”, la care Ceaușescu și alții ca el erau cap de afiș, hârâia ca o placă de patefon stricată, mereu aceeași, pe prima pagină și pe multe alte pagini din ziar.

Mie, ziarul mi se părea o slugă semidoctă, față de Doamna Carte. În universul acesta livresc am trăit, până când repartiția după Facultatea de Litere, iar apoi Revoluția din 1989, mi-au dat planurile peste cap.

STARTUL

Odată cu noua ordine socială și proaspăta libertate de exprimare, în țară au apărut ziare, ca ciupercile după ploaie. Doream mai demult să scriu, însă nu bla-bla de lemn, ceaușist. În ianuarie 1990, am început să colaborez la un ziar nou înființat și independent. Periodicul *Obiectiv* aderase la *Proclamația de la Timișoara*, care înfiera comunismul și cerea asanarea societății și guvernării românești.

Ca reporter, am ajuns și la Sibiu. Clădirea Securității era praf și pulbere. Din clădirea Armatei de vizavi se trăsese în neștire în sediul propriu-zis al Securității, dar și în două clădiri alăturate. Una dintre ele era un dispensar medical. Ambele clădiri erau ciuruite de gloanțe. Incendiul din interiorul clădirii Securității lăsase în urmă valuri de cenușă. Prin ferestrele fără geamuri mi-am luat, ca amintire, un pumn din scrumul dosarelor de pe rafturile metalice deschise, alunecate într-o rână. Din trecutul incendiat rămăsese doar scrum. O vilă din același perimetru era și ea neagră de fum. Se zicea că vila ar fi fost a lui Nicu Ceaușescu, în ultima vreme secretar de partid la Sibiu.

Apoi am scris „Tragedii ale revoluției” o anchetă jurnalistică făcută în primăvară lui 90, despre o crimă petrecută într-o familie din Arad. După Revoluție, soții au ajuns să se certe de moarte, pe teme politice. Soțul și-a înjunghiat nevasta, cu 27 de lovituri de cuțit.

A urmat „O oră cu Doina Cornea sau pledoaria pentru simplitate”, când i-am luat un interviu renumitei disidente politice, la locuința ei din Cluj, unde se presupunea că această fusese iradiată. Doina Cornea era renumită și în străinătate pentru disidența ei; glasul ei subțire, dar ferm, s-a făcut auzit demult peste granițe. Dar ce folos? Și ea a fost amăgită de Frontul Salvării Naționale, ca și cei mai mulți dintre români. Însă poate că acest episod de presă merită mai îndeaproape povestit.

A fost cel de-al doilea articol pe care l-am publicat în viața mea de gazetar, la începutul anului 1990, când toate visurile, inclusiv cele profesionale, păreau să aibă cale liberă. Doina Cornea era, pe atunci, un star absolut, vânat inclusiv de presa internațională. De la ziarul din Arad mi se propusese să-i iau un interviu. N-a fost așa de simplu, deoarece am gândit abordarea greșit.

Când patronul (concomitent și redactor-șef al ziarului la care tocmai începusem să colaborez, în regim de voluntariat) a aflat că am de gând să fac un drum la Cluj, în martie 1990, mi-a sugerat pe loc: „Ce-ar fi să-i iei un interviu Doinei Cornea, care locuiește acolo... dacă nu e pe la București?” În mintea mea de proaspăt și ambițios *would-be journalist*, imediat s-au înfiripat idei. Cu un astfel de interviu făceam saltul către „presa cea mare”, chiar dacă acesta apărea într-un ziar local.

Odată activată ambiția, mi s-au mobilizat și sinapsele, în vederea realizării unei intrări pe bază de recomandare la Doina Cornea, pe care nu o cunoșteam personal. Deși terminasem filologia la Cluj, ea fusese asistentă universitară la secția franceză, nu la engleză, unde studiasem eu. Primul impuls a fost să îl sun pe fostul rector al Universității din

Cluj, care îmi fusese și profesor la Filo. S-a dovedit a fi un pas greșit. Recomandarea pentru un interviu mi-a fost refuzată scurt și ferm. Atunci nu am înțeles de ce. Ulterior, mi-am dat seama că, în timpul mandatului său de rector, Doina Cornea fusese sancționată de facultatea unde predă.

Al doilea impuls a fost să dau un telefon unei foste colege, „persoană importantă”, umblată pe atunci prin toate cercurile clujene de literați și care, ulterior, a fost purtătoare de cuvânt a unui fost premier pesedist. Ex-colega mi-a răspuns și, după amabilitățile de rigoare, aflând ce doresc de la ea, mi-a tăiat elanul, pe un ton afectat: „Cum crezi că Doina Cornea o să stea de vorbă cu tine, când pentru un interviu stau la coadă, două-trei săptămâni, chiar și jurnaliștii străini?”

Pe moment m-am rușinat de îndrăzneala mea de a intervieva, ca novice în ale jurnalismului cum eram, o personalitate adulată la momentul acela în țară și vânată (la modul pozitiv) de presa străină. Însă rușinea nu este unealtă de jurnalist, așa că, urcând cu mașina Feleacul din Cluj, la un moment dat am tras de volan spre dreapta, intrând pe strada Alba-Iulia. Acolo știam că locuiește Doina Cornea, în casa în care se spune că a fost iradiată de securiști. Am coborât din mașină, pe o stradă pustie, în fața unei case cu poarta deschisă. I-am spus însoțitorului meu să mă aștepte acolo, că probabil nu va dura mult. Sau chiar deloc, dacă gazda nu e acasă sau nu voi fi primită.

Am pășit cu sfială în curte, apoi am prins curaj și, văzând ușa casei întredeschisă, am ciocănit și am împins-o ceva mai larg. Cu pași mărunți, o doamna micuță cu părul încăruntit și glas subțire, dar ferm, m-a invitat înăuntru și m-a întrebat ce doresc. Aflând despre ce este vorba, am luat

amândouă loc la masă, iar eu am început s-o întreb, pornind reportofonul cu acordul ei, despre una, despre alta, mai ales despre disidența sa anticomunistă, despre Revoluție și incidentele cu maghiarii.

În martie 1990, Clujul fierbea de conflictul etnic româno-maghiar. *Vatra Românească* striga isteric: „De ce tace Aradul?” La Arad însă, pe lângă români locuiau pașnic unguri, șvabi, sârbi și slovaci. „E o dovadă de civilizație”, mi-a spus Doina Cornea, cu glas tremurător. Apoi, ea a nuanțat ideea:

„Eu cred în existența inconstientului colectiv. Resentimentele generalizate au răbufnit la nivel de colectivitate, degenerând în violențele de la Târgu-Mureș, care ne-au îngrozit pe toți. Extremismul ambelor părți este reprobabil. Pe de altă parte, a existat o dublă manipulare. Cred că se poate face o legătură între alegerile care tocmai au avut loc în Ungaria și incitarea spiritelor din partea maghiară, tot așa cum, de partea română, actualele forțe aflate la conducere sunt interesate în a dovedi necesitatea acestui imens aparat de represiune numit Securitate, ai cărui membri sunt încă activi și le-ar putea aduce un sprijin în desfășurarea competiției electorale.

De fapt, acesta este unul dintre motivele pentru care mi-am dat demisia din Frontul Salvării Naționale. Am fost plimbată la București într-un tanc, pentru a fi apărată de un imaginar atac terorist. Am fost rugată să vorbesc la televiziune pentru a risipi o demonstrație organizată, chipurile subversiv, și despre care ulterior am aflat că era îndreptată tocmai împotriva Securității.

La Cluj, am cerut unui procuror, trimis pentru a investiga cazurile de abuz din cadrul fostului aparat de represiune, să afle cine a ordonat supravegherea casei mele, cine a instituit acea procedură de intimidare, în contextul căreia milițianul care m-a

bătut a fost o sărmană unealtă, doar un pion. Am informații că același procuror a trecut sub tăcere scrisorile și declarațiile de sesizare, de deconspirare ale unor cetățeni care demascau abuzuri și practici trecute ale Securității.”

Așa mi-a povestit, în martie 1990, Doina Cornea, și mult mai multe. Disidenta cu trup firav și glasul subțire s-a opus comunismului și dictaturii, dovedind mult curaj.

În Germania, am avut prilejul să văd cum oameni scăpați din chingile comunismului au plecat încotro au văzut cu ochii, peste granițe, în căutarea unei altfel de vieți. Mulți dintre ei văd încă roșu în fața ochilor, când se gândesc la trecut. Copiilor lor li se zburlește părul în cap la auzul cuvântului „comunist”, chiar dacă n-au mâncat salam cu soia și n-au băut nechezol. Pentru tinerii care nu știu ce e nechezolul: un înlocuitor din orz, din care se făcea cafea. Un motiv mărunț, de Revoluție.

Mult mai târziu, la moartea Doinei Cornea în mai 2018, îi aduceam un omagiu jurnalistic, dar și omenesc, scriind: *„Doina Cornea a trăit ceaușismul, a trăit Revoluția, ca și cei aproape 28 de ani care i-au urmat. Disidența sa activă s-a transformat, în timp, într-o rezistență discretă. Pentru amândouă, acum că ea nu mai este printre noi, îi mulțumim!”*

Înapoi în timp, în vara lui 1990, ziarul *Obiectiv* se împotmolea în șicane și opreliști de tip nou. Patronul său, după un prim entuziasm, se plângea că „realitatea fremătătoare a tinerei noastre democrații” l-a împiedicat să-l mai scoată și explica:

Deși se spune că cenzura a fost desființată, am fost cenzurați în cel mai subtil mod posibil, drept dovadă că, ziar de opoziție fiind, am încetat să apărem exact cu o lună înainte de alegeri. Algoritmul de obstrucționare a fost simplu și eficient: piedici în